

METRUM VII.

QUOD ab Adone filio regis Cypriorum vocatur Adonium. Est autem carmen constans ex uno genere versuum, quorum quilibet dimeter componitur ex dactylo & spondeo.

ARGUMENTUM.

UT lumen siderum, nubibus; perspicuitas aquæ, cœno; & cursus fluminis, rupe oppositâ: sic cognitio veritatis impeditur perturbationibus, quæ idcirco pellendæ.

NUBIBUS atris
Condita nullum
Fundere possunt
Sidera lumen.

INTERPRETATIO.

Astra involuta caligine nigra nequeunt mittere ullam lucem;

NOTE.

Mens nostra veritatem assecutura, primum ab aliquo veluti sole informetur, necesse est, quod ipsa sui luminis origo esse nequeat: deinde hujus informationis eadem sit proximè conscientia, quod auctor hujus informationis non informet nisi monendo: postremo ipsa informationis evidentiâ convicta, quod auctor hujus luminis dicit, eò proprio nutu feratur consentiens: quod in hoc consensu versetur iphius veritatis forma. Atqui perturbationes haec omnia impedient: sicut triplici exemplo deinceps demonstrabitur: quamobrem recte concludit Philosophia, veritatis assequenda causâ, mentem exuendam esse ejusmodi perturbationibus.

1. Nubibus atris.] I. Igitur sicut nubes atra cœlum inter & terras interjectæ impediunt, quominus sidera suos

radios ad terras usque emittant: quod nimirum nubes illæ corpora sint opaca, quorum est lumen remittere: ita perturbationes Deum inter & mentem humanam veluti interjectæ impediunt, quominus Pater ille lumen Deus suos radios ad mentem usque humanam emitat: quod prædictæ perturbationes, ceu opaca quadam corpora, lucem cœlestem remittant. Huc referri potest quod dicitur Sap. 9. *Etsi quis erit consummatus inter filios hominum, si ab illo absuerit sapientia tua, in nihilum computabitur...* Mitte illam de cœlis sanctis tuis & à sede magnitudinis tua, ut mecum sit & mecum labore, ut sciam quid acceptum sit apud te... *Quis enim hominum poterit sciare consilium Dei?* ant quis poterit cogitare quid velut Deus? cogitationes enim mortalium timida & incerta providentia no-

5. Si

CONSOLATIONIS PHILOSOPHÆ. LIB. I.

89

5. Si mare volvens
Turbidus Auster
Misceat æstum,
Vitreæ dudum,
Parque serenis
10. Unda diebus,
Mox resoluto
Sordida cœno
- Visibus obstat.
Quique vagatur
15. Montibus altis
Defluus amnis,
Sæpe resistit
Rupe soluti
Objice saxi.

INTERPRETATIO.

Si Auster turbulentus, versans aquora, turbet fluctum, aqua prius perspicua, & similis luci clara, statim disperso luto im- pura, impedit aspectum. Et qui fluvius discurret è locis sublimibus fluens, hic non raro substitut scopulo opposito montis fracti.

NOTE.

stra: corpus enim quod corruptitur, aggrava animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitament.

5. *Si mare volvens.*] II. Sicut aqua marina, prius instar vitri pellucida, cœno postea ventis resoluto ita sordecat, ut lumini sit impervia, proindeque immista corpora occultet: non aliter mens humana cœlesti prius lumini penetrabilis, commotis postmodum perturbationibus ita obscuratur, ut nullo se lumine videat perfundi, & familiaria proinde ignoreret.

Neque vero abs re & aqua marina cœteris aquis, & Auster reliquis ventis hic præfertur: nam aqua marina, ut pote qua falsa, rectam luminis træctionem magis, quam dulcis aqua juvat, cœteris paribus, est quacumque aliâ aquâ pellucidor. *Auster* vero ventus à meridie flans, quod calidior sit, aquam marinam, commoto cœno, magis videtur perturbare.

14. *Quique vagatur.*] III. Quemadmodum flumen è montibus altis præcipitans, oppositâ montis soluti rupe fit: ita mens humana magno quodam naturæ impetu ad assensionem veritatis propensa, oppositâ perturbatione retardatur.

Hic autem Grammaticis observari possunt haæc voces, *amnis, defluus, obex, & saxum.* I. enim *amnis* teste Varone 4. de l. l. est flumen, quod cir-

Intus se vasis Proteus tegit obice saxi.

Et Clodian. 1. i. de raptu Proserpinæ.

Sive quod obicibus discurrens ventus

operis.

4. *saxum* hic montem significat: ut 2.

Æneid. v. 307.

Accipiens sonitum saxi de vertice pa-

stor.

M.

90 Tu quoque si vis
20. Lumine claro
Cernere verum,
Tramite recto
Carpere callem :
25. Gaudia pelle,

Pelle timorem,
Spemque fugato,
Nec dolor adsit.
Nubila mens est,
30. Vinctaque frenis,
Hæc ubi regnant.

INTERPRETATIO.

Similiter se tu cupis intueri veritatem notione evidenti, & tenere judicando iter tritum semitâ rectâ, remove latitiam, remove metum, expelle spem, neque ægritudo

pertineat ad tuam mentem: cùm enim hæ perturbationes dominantur menti, tum eadem mens obscuratur, & detinetur, ver luti totidem vinculis.

NOTÆ.

20. *Tu quoque si vis.*] Cùm ergo prædictæ perturbationes tantum sint impedimentum ut claræ distinctionæ cognitionis, sic etiam verae sententiae habendæ: si cupias & evidenti cognitione veritatem percipere, & quò evidentiæ illa rectâ ducere potest, judicando sequi, tu mentem præjudiciis sic exue, ut neque gaudio, neque timore, neque spe, neque dolore, neque qualibet alia perturbatione ductus sententiam feras: ut enim his affectionibus, veluti quibusdam nebulis, mens perceptura obscuratur, sic iisdem tanquam frenis rectè judicatura cohibetur. Propterea Virgilius significatur animum his affectionibus obscuratum suæ etiam originis obli visci, canit. 6. Aen. v. 733.

Hinc metuant, cupiuntque, dolent, gaudentque: nec auras

Respicunt clausa tenebris & carcere cæco.

25. *Gaudia pelle.*] Perturbatio versatur in quadam commotione mentis à corpore ortâ: quamobrem cùm commotio illa infinitis propè modis fieri possit, definitus esse non potest perturbationum numerus. Hic tamen numerantur quatuor perturbationum genera, quod novum non est: nam Cicero pafsum docet, perturbationes esse quatuor, nempe *latitiam, libidinem, metum, & ægritudinem*: ex quibus duas priores ait nasci ex duabus opinatis bonis, lati-

tiam quidem ex præsentibus; libidinem ex futuris; duas vero posteriores ex duabus malis opinatis, metum quidem futuris, ægritudinem præsentibus. Sic Horatius Epist. 1. 1. Epist. 6.

Gaudet, an doleat: cupiat, metuant: quid ad rem?

Ejusdem numeri meminit S. Augustinus, S. Hieronymus, pluresque alij post Virgilium loco mox citato. Et certè quemadmodum quatuor principalibus ventis, reliqui venti; sic quatuor principali bus perturbationibus reliqua perturbationes possunt significari; quod non nemo, testimonio Conimbricensium, sic expressit,

Spes levat arrestos: metus alto à vertice fluctus

Dejicit: hinc animum pulsat furibunda voluptas:

Inde dolor: fluctus cœu fracti fluctibus altum

Clamorem ingeminant: piceis abscondita nimbis

Nec radios fundit ratio nec vela gubernat.

29. *Nubila mens est.*] Mens enim humana prædictis perturbationibus commota aut veritatem non percipit; aut si illam percipiat, ab assensione veritati percepta dandâ prohibetur: quamobrem, veritatis ejusdem gratiâ, mens humana ejusmodi perturbationibus, ut reliquis præjudiciis, liberetur necesse est.

ANICII MANLII SEVERINI
BOËTII
CONSOLATIONIS PHILOSOPHIÆ
LIBER SECUNDUS.

PROSA I.

ARGUMENTUM.

PHILOSOPHIA præfata causam ægritudinis Boëtianæ esse fortunæ prioris affectum, rhetorico more Boëtium persuadere conatur, ipsum non debere affligi de inconstantia fortunæ, quam noverat naturaliter inconstantem, quamque ut dominam sibi proposuerat, quò ipsa ducere vellet, sequendam.

POSTHAC paullisper obticuit^a, atque ubi attentionem meam modestâ taciturnitate collegit, sic exorsa est:

INTERPRETATIO.

a Philosophia.

NOTÆ.

1. *Attentionem meam collegit.*] Qui- lumenis veritatisque Deum rogamus, ut cunque enim voluerit mentem non solum præjudiciis exuere, sed etiam veris informare disciplinis, is animo attendat necesse est: primum quidem ad causas præjudiciorum: deinde ad viam veritatis inveniendæ: hæc enim atten- turnitate.